

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Mw. dr. M. Bussemaker
Postbus 16375
2500 BJ 'S-GRAVENHAGE

Prinsessegracht 21
Postbus 123
2501 CC Den Haag
t (070) 312 21 21
f (070) 312 21 00
e-mail:
geldof@vereniginghogescholen.nl
Doorkiesnummer
0703122161
Datum
19 december 2014
Ons kenmerk
14.3573.dir.bs
Onderwerp
Voortgangsrapportage Hoofdlijnenakkoord

Geachte mevrouw Bussemaker,

In december 2011 heeft de Vereniging Hogescholen (destijds: HBO-raad) met de Staatssecretaris van OCW in het zogenoemde Hoofdlijnenakkoord afgesproken dat jaarlijks gerapporteerd wordt over de voortgang. De hogescholen rapporteren via hun jaarverslagen. De Reviewcommissie rapporteert aan de minister en tenslotte draagt de vereniging zorg voor een jaarlijkse rapportage over enkele, in het bijzonder sector-brede, aangelegenheden. Met deze brief geven wij graag gehoor aan deze afspraak. Daarbij gaan we achtereenvolgens in op de onderwerpen kwaliteit & studeerbaarheid, relatie met het beroepenveld en profilering & onderzoek.

Kwaliteit & studeerbaarheid

In het najaar van 2012 hebben alle hogescholen ambities op het gebied van kwaliteit, studiesucces en (ondersteunende) maatregelen vastgelegd in prestatieafspraken met de minister. De jaarverslagen van hogescholen over 2013 bevatten de eerste realisatiegegevens over de stand van zaken een vol jaar nadat de afspraken zijn gemaakt.

Hieruit blijkt dat de hogescholen goed op koers zijn in het realiseren van de gemaakte afspraken met betrekking tot een verhoging van de docentkwaliteit. Er is sprake van een toename van het aantal docenten met een mastergraad en het aantal gepromoveerden. Daarnaast wordt uitwerking gegeven aan de nieuwe regeling over professionalisering die in de cao is overeengekomen, die zowel door de vakbonden als door ons wordt gezien als belangrijke stap naar eigentijdse arbeidsrelaties waarin medewerker en leidinggevende met elkaar in gesprek gaan om goede afspraken over professionalisering. Ook zijn in de vereniging afspraken gemaakt over de wederzijdse erkenning van de basiskwalificatie didactische bekwaamheden. De hogescholen liggen eveneens goed op koers in het realiseren van de afspraken met betrekking tot de intensivering van het onderwijs en de verlaging van de indirecte kosten.

De kwaliteit en de externe validering van toetsing en examinering is een belangrijk onderdeel van het hoofdlijnenakkoord. Zoals bekend heeft de commissie Bruijn hierover in mei 2012 het belangrijke advies 'Vreemde ogen dwingen' uitgebracht. In onze rapportage van september 2013 wordt hierop ingegaan. In het verlengde hiervan is een groot aantal initiatieven ontplooid. Door de vereniging worden trainingen verzorgd voor leden van examencommissies waarvoor grote belangstelling bestaat. In het voorjaar van 2014 heeft een expertgroep protocol zijn advies 'Beoordeling is mensenwerk' uitgebracht. Deze expertgroep is verzocht de wenselijkheid en mogelijkheid te verkennen van een gezamenlijk, bottom-up opgesteld protocol of protocollen voor het beoordelen van (kern-)werkstukken. Het advies is binnen de vereniging zeer positief ontvangen en heeft een brede verspreiding gekregen.

Bijzondere vermelding behoeft de sector lerarenopleidingen waar in het kader van het project '10voordeleraar' wordt gewerkt aan het verder verbeteren van de kwaliteit van de lerarenopleidingen. Voor de lerarenopleidingen zijn kennisbases ontwikkeld die de basis vormen voor de ontwikkeling en afname van landelijke kennistoetsen en voor peer-review. In de periode januari – juni 2014 hebben er voor de pabo-vakken rekenen-wiskunde en Nederlandse taal en voor acht tweedegraads lerarenopleidingen bijna 9.000 toetsafnames plaatsgevonden. Maar het gaat niet alleen om deze getallen. Belangrijk is evenzeer de professionaliseringsimpuls die ontstaat wanneer docenten gezamenlijk inhoud geven aan de ontwikkeling van kennisbases en kennistoetsen.

Hoewel de hogescholen stevig investeren in de randvoorwaarden voor kwaliteit & studiesucces blijkt het kwaliteitstrilemma niet alleen in conceptueel opzicht een lastig vraagstuk. Het blijkt ook in de praktijk. Bij het trilemma gaat het om de relatie tussen 1) het niveau van de instroom, 2) de kwaliteit en het niveau van het bachelor-onderwijs en 3) het studiesucces.

Dit wordt ook geconstateerd in de brief van de Reviewcommissie van 3 november 2014. De commissie oordeelt positief over de ontwikkelingen bij hogescholen. Tegelijkertijd wordt geconstateerd dat indicatoren over studieuitval en rendement zich minder gunstig ontwikkelen. Voor een gedeelte heeft dit te maken met een fase-verschil: maatregelen zoals de studiekeuzecheck en intensiever onderwijs zullen pas na een aantal jaar effect ressorten. Ook de vertraging die heeft plaatsgevonden in het vertalen van voornemens van uw kant in wet- en regelgeving heeft gevolgen. Maar daarnaast blijft het genoemde trilemma actueel. de functie van de propedeutische fase (oriëntatie, verwijzing en selectie) wordt steviger aangezet en in de hoofdfase worden hogere eisen aan studenten gesteld.

Zoals we met u besproken hebben willen hogescholen geen enkele concessie doen aan de kwaliteit van het hoger onderwijs: de ambities zijn hoog en er mag geen twijfel bestaan over het niveau van de hbo-bachelor. Wij zijn blij met uw steun in ons streven.

Relatie met het beroepenveld

Hogescholen beschikken over velerlei contacten met het (regionale) beroepenveld. Op landelijk niveau vindt de dialoog plaats tussen landelijke opleidingsoverleggen en branche-organisaties alsmede beroepsverenigingen. In het hoofdlijnenakkoord is afgesproken dat wordt zorggedragen voor regelmatige sectorale verkenningen. Deze hebben ten doel om het aanbod en de inhoud van opleidingen te ijken aan recente ontwikkelingen en trends in het werkveld. In onze vorige rapportage hebben wij u reeds geïnformeerd over de sectorale verkenningen met betrekking tot het hoger gezondheidszorgonderwijs en het kunstonderwijs.

Deze verkenningen waren vooraf gegaan door een verkenning met betrekking tot het hoger technisch onderwijs. In het verlengde van de aanbevelingen van deze commissie vindt een brede conversie plaats waarbij het aantal bachelor-opleidingen per 1 september 2015 wordt teruggebracht van 65 naar 36. Met de voorzitters van de techniekbranches (FME, Koninklijke Metaalunie, VNCI, Nederland ICT en Bouwend Nederland zijn afspraken gemaakt om op het niveau van de opleidingsdomeinen de samenwerking tussen de hogescholen en het afnemend werkveld in kaart te brengen en te verbeteren.

April 2014 heeft de verkenningcommissie hoger sociaal-agogisch onderwijs onder voorzitterschap van prof. Hans Boutellier het rapport 'Meer van waarde' gepubliceerd. De commissie wijst op de cruciale bijdrage die de afgestudeerde sociale professionals leveren aan de kwaliteit van onze samenleving. De hogescholen worden opgeroepen de identiteit en het niveau van sociale professionals te versterken. Het veranderingsproces van verzorgingsstaat naar participatiemaatschappij en veranderingen in het

werkveld en in de sociale structuur van de samenleving dwingen daartoe. Nog dit jaar beginnen de hogescholen met de uitwerking van de voorstellen van de commissie.

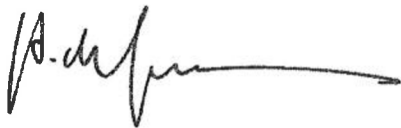
Recent (november 2014) heeft de verkenningscommissie hoger economisch onderwijs onder voorzitterschap van prof. Esther-Mirjam Sent haar advies 'Wendbaar in een duurzame economie' uitgebracht. Deze commissie is verzocht om in het bijzonder een analyse te plegen van voor de opleidingen relevante trends in het werkveld. Begin 2015 zal besluitvorming plaatsvinden over het vervolgtraject

Profilering & onderzoek

Tijdens de midterm review is door de Reviewcommissie naast de voortgang op het vlak van profilering tevens gekeken naar de positie die de afzonderlijke Centres of Expertise hebben bereikt. Ook daar was het oordeel, op één na, positief. Hetzelfde geldt voor de voortgang van het praktijkgerichte onderzoek door hogescholen in meer generieke zin. De verdere ontwikkeling van het kwaliteitssysteem voor dit onderzoek door hogescholen zal begin 2015 resulteren in het accorderen van het brancheprotocol kwaliteitszorg onderzoek.

Concluderend kan gesteld worden dat door de gehele hbo-sector hard gewerkt is aan het realiseren van nóg beter hoger beroepsonderwijs en praktijkgericht onderzoek. Vanzelfsprekend blijven wij graag met u in overleg hoe wij die positieve ontwikkeling kunnen continueren.

Het bestuur,

mr. Thom de Graaf,
voorzitter

drs. Ad de Graaf,
secretaris